

14.11.2011

TASEHALLINNAN PERIAATTEET JA SJOITUSTOIMINTAA KOSKEVAT OHJEET HELSINGIN KAUPUNKIKONSERNISSA

Postiosoite PL 20 00099 HELSINGIN KAUPUNKI talousjasuunnittelukeskus@hel.fi	Käyntiosoite Pohjoisesplanadi 11-13 Helsinki 17 http://www.hel.fi/taske	Puhelin +358 9 310 2505	Faksi +358 9 310 36204	Tilinro 800012-62637	Y-tunnus 0201256-6 Alv.nro FI02012566
---	---	-----------------------------------	----------------------------------	--------------------------------	---

14.11.2011

Sisältö

A. HELSINGIN KAUPUNGIN TASEHALLINNAN PERIAATTEET	3
1 Tasehallinnan ja taseriskien määrittely	3
2 Taseriskien hallinnan yleiset periaatteet	4
2.1 Kohdentamisperiaate	4
2.2 Matching -periaate	4
2.3 Hajauttamisperiaate	4
3 Toimintokohtaiset periaatteet ja sijoitustoimintaa koskevat ohjeet	5
3.1 Toimintokohtaisten toimintaperiaatteiden määrittely	5
3.2 Sijoitustoimintaa koskevat ohjeet	5
3.3 Pitkävaikutteinen rahoitus	6
3.4 Antolainaus ja takaukset	7
3.5 Johdannaisten käyttö	8
3.6 Konsernipankki	8
4 Riskien hallinta	8
4.1 Maksuvalmiusriski	9
4.2 Rahoitusriski	9
4.3 Korkoriski	9
4.4 Hintariski	10
4.5 Luottoriski	10
4.6 Taseriskien tunnistaminen	10
5 Tasehallinnan organisointi	10
6 Tasehallinnan raportointi	11
B. TASEHALLINNAN PERIAATTEET TYTÄRYHTEISÖISSÄ	12
1 Tasehallinnan ja taseriskien määrittely	12
2 Yleiset periaatteet	13
3 Konsernipankki	13
4 Sijoitustoiminnan periaatteet	14
5 Ottolainauksen periaatteet	15
6 Antolainaus ja takaukset	16
7 Taseriskien tunnistaminen ja raportointi	16

14.11.2011

A. HELSINGIN KAUPUNGIN TASEHALLINNAN PERIAATTEET

Kaupunginvaltuuston 11.5.2011 hyväksymän taloussäännön mukaan (10 §) talous- ja suunnittelukeskus vastaa kaupungin rahoituksen ja tasehallinnan kokonaisvaltaisesta suunnittelusta kaupunginhallituksen hyväksymien tasehallinnan yleisten periaatteiden mukaisesti.

Helsingin kaupungin tasehallinnassa noudatetaan seuraavia tasehallinnan yleisiä periaatteita:

1

Tasehallinnan ja taseriskien määrittely

Tasehallinnalla tarkoitetaan rahoituksellisten tase-erien hallintaan liittyvää kokonaisuutta, jossa tarkastelun kohteena ovat kaupungin rahoitukselliset taseriskit ja niiden vaikutus tuloihin, menoihin sekä toimintaan.

Taseriskit jakaantuvat viiteen pääkokonaisuuteen:

1) Maksuvalmiusriski

Kaupunki ei kykene hoitamaan maksujaan ajallaan.

2) Rahoitusriski

Kaupunki ei pysty olleenkaan tai haluamallaan tavalla saamaan tarvitsemaansa uutta rahoitusta tai uudistamaan erääntyvää velkaansa raha- ja pääomamarkkinoilta.

3) Korkoriski

Korkojen muutos pienentää kaupungin korkotuloja tai lisää korkomenoja. Korkoriskin alaisia toimintoja ovat kaupungin sijoitukset, antolainaus ja ottolainaus sekä kassavirtaan sisältyvät ali- ja ylijäämät.

4) Hintariski

Omaisuuksien, kuten esimerkiksi osakkeiden, asuntojen, rakennusten tai kiinteistöjen arvon laskemisesta aiheutuva menetyksen riski. Valuuttavelkaan tai saamiseen liittyvä valuuttakurssiriski on myös hintariski.

5) Luottoriski

Korkosijoituksiin ja antolainaukseen liittyvä riski, ettei velallinen kykene maksamaan takaisin korkoa tai pääomaa sovittujen ehtojen mukaisesti. Sijoitustoimintaan liittyvä selvitysrisiko tarkoittaa sitä, että vastapuoli ei kykene suoriutumaan velvoitteistaan maksujen sekä toimitusten yhteydessä.

Toimintaan liittyvät erilaiset inhimilliset riskit on myös huomioitava prosesseissa ja toimintoja organisoitaessa. Kutakin riskeistä tarkastellaan erikseen. Toisaalta riskit ovat keskenään niin toi-

Postiosoite	Käyntiosoite	Puhelin	Faksi	Tilinro	Y-tunnus
PL 20 00099 HELSINGIN KAUPUNKI talousjasuunnittelukeskus@hel.fi	Pohjoisesplanadi 11-13 Helsinki 17 http://www.hel.fi/taske	+358 9 310 2505	+358 9 310 36204	800012-62637	0201256-6 Alv.nro FI02012566

14.11.2011

siinsa sidoksissa, että toimenpiteet jonkin riskin suhteen vaikuttavat myös muiden riskien sisältöön.

2 Taseriskien hallinnan yleiset periaatteet

Helsingin kaupungin rahoituksellisten taseriskien riskienhallinnan piiriin kuuluvat otto- ja antolainaus, takaukset ja vastuusitoumukset, sijoitustoiminta sekä kassanhallinta. Riskienhallinnassa pyritään kokonaisriskin keskitettyyn hallintaan.

Taseriskien hallinnassa noudatetaan seuraavia periaatteita:

2.1 Kohdentamisperiaate

Maksuvalmiussuunnittelun avulla sekä toiminnan että rahoitustapahtumiin liittyvät tulovirrat pyritään kohdentamaan keskeisiin kassastamaksuihin (kohdentamisperiaate).

2.2 Matching -periaate

Saamisten ja velkojen ehtoja (korkoperusteet, koronmuutosajankohdat ja juoksuajat) pyritään sovittamaan yhteen siten, että taseen saamis- ja velkapuolten eriin liittyvät taseriskit kumoavat toisiaan.

2.3 Hajuttamisperiaate

Jos riskiä ei voida kohdistaa toiminnasta aiheutuvaan perustilanteeseen tai saatava- ja velkaeriä ei voida riskiprofiilien suhteen sovittaa yhteen, riskejä pyritään hajauttamaan.

2.4 Yleiset toimintaperiaatteet

Täysin riskitön toiminta ei ole eri syistä mahdollista. Esimerkiksi tarpeen mukaisia rahoitustuotteita ei ole käytettävissä, toiminnalle asetetut muut tavoitteet aiheuttavat taseriskejä tai toiminta- ja suunnitteluperiodi on rajattava ajan suhteen käytännölliselle tasolle. Riskiprofiilia määriteltäessä ja riskienhallinnan tavoitteita asetettaessa otetaan huomioon riskin ja suojautumisvaihtoehtojen tulosvaikutus sekä raha-, pääoma-, ja valuuttamarkkinoiden vallitseva tilanne ja kehitystrendit.

Kaupunki noudattaa taseriskien suhteen matalaa riskiprofiilia. Riskienhallinnan pääpaino on riskeihin liittyvien menetysten ja tappiovaaran välttämiseksi ja vähentämiseksi. Riskien ottamista

14.11.2011

pyritään välttämään ja olemassa olevia riskejä pyritään kattamaan silloin, kun se on mahdollista ja järkevää.

Rahoituksellisten taseriskien on oltava kohtuullisessa suhteessa kaupungin menoihin ja tuloihin. Riskien määrää voidaan rajata hälytysrajoin ja riskilimiitein, jotka määritellään tarvittaessa toimintokohtaisissa toimintaperiaatteissa.

Taseriskit syntyvät kaupungin toimintojen perusteella. Kaupunki ei ota aktiivisesti riskejä lisätäkseen rahoitustuottoja tai pienentääkseen menoja eikä käy kauppaan raha-, pääoma-, valuutta- tai johdannaistuotteilla vain pyrkiäkseen hyödyntämään markkinanäkemystä. Toimenpiteiden taustalla on aina oltava kaupungin toiminnoista tai vahvistetuista suunnitelmista aiheutuneet tai aiheutuvat kassavirrat ja riskiasemat, joiden sisältöön ja määrään toimenpiteillä vaikutetaan asetettujen tavoitteiden aikaansaamiseksi.

Kaupunki ei siis myöskään pyri aktiivisesti korkonäkemystä ottamalla lisäämään korkotuottoja tai vähentämään korkomenoja. Korkokassavirrat muodostuvat rahan lähteisiin tai käyttötarkoituksiin liittyvien toiminnallisten tarpeiden sekä kulloinkin vallitsevan korkotilanteen mukaan.

Johdannaisten käyttö rahoitusinstrumenttina voi tulla kyseeseen taseriskien hallinnassa jäljempänä esitetyn perustein.

3

Toimintokohtaiset periaatteet ja sijoitustoimintaa koskevat ohjeet

3.1

Toimintokohtaisten toimintaperiaatteiden määrittely

Tässä määritellään tasehallinnan toimintokohtaiset toimintaperiaatteet. Kaupunginjohtaja antaa erikseen tasehallinnan toimintokohtaisia periaatteita sekä sijoitustoiminnan ohjeita tarkentavat antolainojen ja takausten valmisteluohjeet sekä kaupungin kassavarojen sijoitusohjeet. Kaupunginjohtaja päättää kaupungin lainanotosta kaupunginvaltuuston talousarvion hyväksymisen yhteydessä antamien lainanottovaltuuksien puitteissa.

3.2

Sijoitustoimintaa koskevat ohjeet

Kaupunginvaltuuston 11.5.2011 hyväksymän taloussäännön mukaan (12§) kaupunginhallitus hyväksyy kaupungin sijoitustoimintaa koskevat ohjeet, ja kaupunginjohtaja antaa talous- ja suunnittelukeskuksen varainhallintaosastolle ohjeet päivittäisen sijoitustoiminnan hoidosta.

Sijoitustoiminnalla tarkoitetaan tässä kassassa olevien kaupungin varojen sijoittamista raha- ja pääomamarkkinoilla korkoa tuottaviin saamisiin. Kaupungin sijoitustoiminnan peruslähtökohtana on luotto-, maksuvalmius-, rahoitus-, korko- ja hintariskien välttäminen tai minimointi. Kaupunki ei ota hintariskiä sijoittamalla kassavaroja esim. osakemarkkinoille.

Postiosoite	Käyntiosoite	Puhelin	Faksi	Tilinro	Y-tunnus
PL 20 00099 HELSINGIN KAUPUNKI talousjasuunnittelukeskus@hel.fi	Pohjoisesplanadi 11-13 Helsinki 17 http://www.hel.fi/taske	+358 9 310 2505	+358 9 310 36204	800012-62637	0201256-6 Alv.nro FI02012566

14.11.2011

Toimintojen kassavirtoihin perustuva kaupungin kokonaissijoitustarve on sijoituksiin liittyvien taseriskien analyysin peruslähtökohta, jonka perusteella määräytyvät sijoitusstrategian ja toiminnan perustavoitteet ja sijoitussalkun riskiprofiilit. Tasehallintaryhmä voi asettaa sijoitussalkulle erilaisia lyhytaikaisia tavoitteita, jotka koskevat esim. kassavarojen kohdentamista, tulostavoitteita, sijoitusten likviditeettiä, keskimääräisiä juoksuaikoja taikka hajauttamisen periaatteita.

Sijoittamisessa noudatetaan kohdentamisen periaatetta. Kassassa oleville varoille määritellään rahan kohde silloin, kun se on mahdollista ja järkevää. Rahan kohteen perusteella vahvistetaan sijoitustarve määrän, ajan, korkoperusteen ja sijoituksen likviditeetin suhteen. Rahastojen ja varusten määrältään olennaisten erien osalta määritellään erikseen kohteen sijoitustarve ja toimintamalli.

Kohdentamattomien varojen osalta sijoituksia tehtäessä hajautetaan sijoitusten juoksuaikoja, sijoitusinstrumentteja ja velallisia. Sijoitusten erääntyvä kassavirta suunnitellaan kuitenkin ensisijaisesti kassatarpeiden mukaisesti.

Sijoitustoiminnassa ja kassanhallinnassa noudatetaan lisäksi seuraavia periaatteita:

- Valuuttamääräiset sijoitukset: Kaupunki ei ota sijoitustoiminnassa ja kassanhallinnassa valuuttariskiä. Valuuttamääräinen sijoitus voidaan tehdä vain valuuttariskin kattamiseksi, jolloin kaupungilla on osoitettavissa sijoitusta vastaan valuuttamääräinen velka (lainan lyhennys tai koronmaksu taikka muu valuuttamääräinen velka esimerkiksi hankintojen yhteydessä).
- Lyhytaikainen velka: Lyhyitä kassalainoja (kuntatodistukset) voidaan käyttää, kun kateataan kassavirrassa olevaa yllättävää alijäämää, mikäli sijoituksia ei ole taloudellisesti perusteltua myydä tai purkaa kesken juoksuajan. Kaupunginvaltuusto päättää vuosittain talousarvion hyväksymisen yhteydessä lyhytaikaisen lainanoton enimmäismäärästä. Kaupunginjohtaja päättää em. kaupunginvaltuuston päätöksen puitteissa kaupungin kuntatodistusohjelman käyttöön liittyvistä valtuuksista.

3.3

Pitkävaikutteinen rahoitus

Kaupungin rahoitussuunnittelun ensisijaisena tavoitteena on riittävän maksuvalmiuden ylläpito sekä rahoituskustannusten hallinta. Lainojen nostosta päättää kaupunginjohtaja kaupunginvaltuuston talousarviossa hyväksymien valtuuksien puitteissa. Lainanoton valmistelee talous- ja suunnittelukeskuksen varainhallintaosasto.

Ottolainauksen osalta otetaan ensisijaisesti huomioon taseriskien kokonaistilanne ja sen puitteissa noudatetaan mahdollisuuksien mukaan kohdentamisen periaatetta. Kokonaistilanteen ja rahan käytön perusteella vahvistetaan ottolainauksen määrään, juoksuaikaan, lyhennysohjelmaan, korkoperusteeseen, valuuttaan ja ennenaikaiseen takaisinmaksuun liittyvät tarpeet. Toissijaisesti kaupunki noudattaa hajauttamisen periaatetta.

Postiosoite	Käyntiosoite	Puhelin	Faksi	Tilinro	Y-tunnus
PL 20 00099 HELSINGIN KAUPUNKI talousjasuunnittelukeskus@hel.fi	Pohjoisesplanadi 11-13 Helsinki 17 http://www.hel.fi/taske	+358 9 310 2505	+358 9 310 36204	800012-62637	0201256-6 Alv.nro FI02012566

14.11.2011

Liikelaitosten tarvitseman rahoituksen osalta liikelaitos määrittelee rahan käytön perusteella otolainaustarpeensa neuvoteltuaan asiasta talous- ja suunnittelukeskuksen kanssa. Liikelaitoksen johtokunta päättää lainanotosta. Lainanotto markkinoilta hoidetaan keskitetysti talous- ja suunnittelukeskuksen toimesta.

Leasingrahoitusta voidaan käyttää kaupunginvaltuuston talousarviossa antamien valtuuksien puitteissa investointien rahoittamiseen, silloin kun sen käyttö on rahoitusmuotona perusteltu. Leasingvastuut raportoidaan tilinpäätöksessä. Talous- ja suunnittelukeskus valmistelee yhteistyössä hankintakeskuksen kanssa leasingrahoituksen hankintaa koskevat puitesopimukset. Talous- ja suunnittelukeskus antaa tarkemmat ohjeet leasingrahoituksesta. Hankintakeskus antaa lisäksi käytännön ohjeet leasingrahoituksen käytöstä hankinnoissa. Leasingvastuut raportoidaan tilinpäätöksessä.

3.4

Antolainaus ja takaukset

Antolainauksen tapahtumat kuuluvat osana kokonaisvaltaisen tasehallinnan ja taseriskien valvonnan piiriin.

Kaupunki voi myöntää lainoja, kun kysymyksessä on kaupungin omaa toimintaa korvaavia tai täydentäviä palveluja tuottava yhteisö. Kaupungin rooli rahoittajana on muita rahoituslähteitä täydentävä. Kaupungin rahoituksella on merkittävä osuus erityisesti silloin, kun esim. pankkilainoja on vaikea saada tai korkotasoa on poikkeuksellisen korkea.

Kaupungin lainoittamat tai takaamat kohteet ovat usein sellaisia, että lainansaajan käytettävissä oleville vakuuksille on vaikea määrittellä markkina-arvoa. Tällaisia ovat esimerkiksi koulurakennukset, urheiluhallit, vanhustenhuoltolaitokset ym., joiden kiinnitysvakuuksilla rahoituslaitokset eivät myönnä lainkaan lainaa tai niiden etuoikeusjärjestysvaatimukset ovat erittäin tiukat. Tällaisissa tapauksissa kaupunkilaisten kannalta tarpeellisiksi katsottavat hankkeet saattavat kokonaan jäädä toteuttamatta ilman kaupungin rahoitusta.

Talousarviovaroista myönnettävien lainojen ehdoista päättää kaupunginvaltuusto ja rahastoista myönnettävien (rahaston säännöistä riippuen) kaupunginhallitus. Lainojen myöntäminen on pääsääntöisesti ollut vaihtoehto avustuksen myöntämiselle. Kun laina on myönnetty esimerkiksi rakennus- tai peruskorjaushankkeelle, on lainarahan käytön valvonta ollut helpompaa verrattuna avustukseen. Usein lainanhoitokustannukset on lisäksi myönnetty avustuksena vuosittain, joten käytännössä laina on jaksotettu avustus.

Kaupungin takausta voidaan tapauskohtaisesti käyttää suoran taselainauksen asemesta. Takauksen myöntämisestä päättää kaupunginvaltuusto. Antolainauksista ja takauksista koskevat asiat valmistelee talous- ja suunnittelukeskuksen varainhallintaosasto.

Postiosoite	Käyntiosoite	Puhelin	Faksi	Tilinro	Y-tunnus
PL 20 00099 HELSINGIN KAUPUNKI talousjasuunnittelukeskus@hel.fi	Pohjoisesplanadi 11-13 Helsinki 17 http://www.hel.fi/taske	+358 9 310 2505	+358 9 310 36204	800012-62637	0201256-6 Alv.nro FI02012566

14.11.2011

3.5

Johdannaisten käyttö

Johdannaissopimuksia voidaan käyttää ottolainauksen yhteydessä, mikäli niiden avulla pystytään riskejä lisäämättä pienentämään ottolainauksen kustannuksia. Johdannaisia voidaan käyttää myös lainasalkun- ja kassanhallinnan yhteydessä olemassa olevien tai vahvistettujen suunnitelmien mukaisten kassavirtojen riskiprofiilin muuttamiseen tai niiden sisältämien korko- ja valuuttariskien rajaamiseen tai poistamiseen.

Markkinanäkemykseen perustuva kaupankäynti johdannaissopimuksilla ilman toiminnallista kassavirtaperustetta on kiellettyä. Johdannaissopimuksen käyttöön liitetään aina kirjallisesti määritellyt käytön perustelut ja tavoitteet.

Kaupunginjohtaja päättää kaupunginvaltuuston talousarviossa hyväksymien valtuuksien puitteissa johdannaissopimusten käytöstä, sekä hyväksyy johdannaisten käyttöön liittyvät tarkemat toimintaohjeet, tavoitteet, rajoitukset sekä raportoinnin. Helsingin Energia noudattaa omaan liiketoimintansa edellyttämässä johdannaiskaupassa sähkö- ja päästöoikeusmarkkinoilla vakiintuneita käytäntöjä, ja huolehtii kaupankäyntiä koskevan riskienhallinnan, toimintatapojen ja ohjeistuksen ajantasaisuudesta.

3.6

Konsernipankki

Konsernipankkitoiminnalla tarkoitetaan tytäryhteisöillä tarjottavaa kaupungin konsernilaajuisesti kilpailuttamien pankkipalveluiden ja vakuutuspalveluiden sekä lisäksi talous- ja suunnittelukeskuksen järjestämien rahoituspalveluiden (määräaikaistalletukset, laina- ja takausasiat sekä neuvonta) muodostamaa kokonaisuutta. Toiminnan tavoitteena on saavuttaa mittakaavaetuja palvelujen kilpailutuksissa sekä yhdenmukaistaa rahoitustoimintoja konsernin sisällä kustannustehokkaaksi ja toimivaksi kokonaisuudeksi.

Kaupungin ja tytäryhteisöjen käytössä on konsernitili. Tytäryhteisöt vastaavat itse oman käyttöoikeustilinsä käytöstä ja varojen riittävydestä. Rahoitusjohtajan päätöksellä käyttöoikeustilille voidaan avata limiitti. Tytäryhteisöt voivat myös tehdä määräaikaissijoituksia konsernipankkiin. Rahoitusjohtaja päättää konsernipankin veloittamista ja hyvittämistä koroista.

4

Riskien hallinta

Kaupungin tasehallinnassa tavoitteena on maksuvalmius-, rahoitus-, ja korkoriskien välttäminen tai minimointi. Ottolainaukseen liittyviä taseriskejä seurataan omana kokonaisuutenaan sekä saamisten (sijoitukset ja antolainaus) ja velkojen muodostaman kokonaisuuden yhteydessä.

Postiosoite	Käyntiosoite	Puhelin	Faksi	Tilinro	Y-tunnus
PL 20 00099 HELSINGIN KAUPUNKI talousjasuunnittelukeskus@hel.fi	Pohjoisesplanadi 11-13 Helsinki 17 http://www.hel.fi/taske	+358 9 310 2505	+358 9 310 36204	800012-62637	0201256-6 Alv.nro FI02012566

14.11.2011

4.1

Maksuvalmiusriski

Kaupungin maksuvalmiuden kehittymistä ennakoidaan taloussuunnittelun (pitkä aikaväli) sekä maksuvalmiusbudjetin (lyhyt ja keskipitkä aikaväli) avulla. Sijoitustoiminnassa otetaan huomioon maksuvalmiusbudjetoinnin osoittamat kassatarpeet kohdistamalla sijoitusten erääntyminen merkittävien kassastamaksujen yhteyteen.

Kaupungin maksuvalmiusriskiä hallitaan lisäksi maksuvalmiusreservein. Kaupungin maksuvalmiusreservit muodostuvat lyhytaikaisesta erääntyvästä saamiskassavirrasta, kuntatodistusohjelmasta, jälkimarkkinakelpoisista sijoituksista ja luottolaitosten kanssa tehdyistä luottolimiiteistä.

Sijoituksista on oltava riittävä, kaupunginjohtajan vahvistama, osuus jälkimarkkinakelpoisia sijoituksia, jotka voidaan tarvittaessa myydä yllättävien kassatarpeiden kattamiseksi.

4.2

Rahoitusriski

Kaupungin rahoitustarpeita seurataan erääntyvän ottolainauskannan, talousarvion ja voimassa olevan taloussuunnitelman sekä liikelaitosten suunnitelmien mukaan. Rahoitusriskiä hallitaan taloussuunnittelun lisäksi hajuttamalla ottolainauksen lainaperiodeja ja välttämällä lainasalkkuun liittyvien jälle-rahoitustarpeiden liiallista keskittymistä yksittäiselle kalenterivuodelle tai muutoin liian lyhyelle aikavälille.

4.3

Korkoriski

Korkoriskiä hallitaan ensisijaisesti laina- ja saamissalkkujen matching- ja hajuttamistoimin. Kaupungin sijoitustoiminnassa tai ottolainauksessa ei oteta kantaa tulevaan korkokehitykseen. Korkonäkemyksen tai tuottokäyrän muodon perusteella ei pyritä lisäämään korkotuottoja tai vähentämään korkomenoja.

Korkotason muutokset vaikuttavat tehtävien sijoitusten korkotuottoon ja sijoitukset tuottavat sijoitushetken korkotason mukaisesti. Sijoitusten juoksuaika määrittyy ensisijaisesti rahan käyttötarpeiden mukaisen kohdentamisperiaatteen ja maksuvalmiussuunnittelun perusteella. Kassa-
varojen sijoitukset tehdään toissijaisesti hajuttamisperiaatteen mukaisesti enintään kahdentois-
ta (12) kuukauden jaksoissa.

Ottolainaus tapahtuu kulloinkin vallitsevan korkotason mukaisesti. Ottolainauksen korkoperusteet määritellään ensisijaisesti luomalla mahdollisuuksien mukaan velkojen ja saamisten korkoperusteista keskenään tasapainoisia kokonaisuuksia ja toissijaisesti hajuttamalla ottolainauksen korkoperusteita. Ottolainauksen korkoperusteita harkittaessa otetaan uusien luottojen osalta huomioon myös hankittavien varojen käyttötarkoitus. Liikelaitokset päättävät oman ottolainauksensa korkoperusteista neuvoteltuaan talous- ja suunnittelukeskuksen kanssa.

Postiosoite	Käyntiosoite	Puhelin	Faksi	Tilinro	Y-tunnus
PL 20 00099 HELSINGIN KAUPUNKI talousjasuunnittelukeskus@hel.fi	Pohjoisesplanadi 11-13 Helsinki 17 http://www.hel.fi/taske	+358 9 310 2505	+358 9 310 36204	800012-62637	0201256-6 Alv.nro FI02012566

14.11.2011

4.4

Hintariski

Markkina-arvon laskemisesta aiheutuu kaikkea tasevarallisuutta koskeva menetyksen riski. Hintariskiä hallitaan matching- ja hajauttamisperiaatteiden mukaisesti sekä erilaisin limiitein. Kassavaroista tehdyt sijoitukset pidetään salkussa pääsääntöisesti juoksuaikansa loppuun, eikä niillä harjoiteta aktiivista kaupankäyntiä markkinanäkemyksen perusteella.

Valuuttavelkaan tai saamiseen liittyvä valuuttakurssiriski on myös hintariski. Kaupunki ei ota sijoituksissaan tai ottolainauksessa valuuttariskiä. Vieraassa valuutassa olevat merkittävät niin kutsutut avoimet positiot suljetaan valuuttasuojauksin.

Hintariskin yhtensä muotona markkinoiden häiriötilanteisiin liittyy itse markkinoiden likviditeettiriski, jolloin kaupankäynti markkinoilla ei ole lainkaan mahdollista tai se tapahtuu poikkeuksellisin hinnoin kaupungin tappioksi. Riskiä hallitaan maksuvalmiussuunnittelulla, vastapuoliriskejä ja sijoitusten juoksuaikoja hajauttamalla sekä maksuvalmiusreservein.

4.5

Luottoriski

Sijoittamiseen liittyvää luottoriskiä hallitaan luottolimiitein, joista päättää kaupunginjohtaja.

Markkinainstrumentteihin liittyvää kaupan vastapuolirisksiä hallitaan käymällä kauppaa pääsääntöisesti vain sellaisten markkinaosapuolten kanssa, joilla on voimassa oleva luottolimiitti. Kaupunginjohtaja vahvistaa muut hyväksyttävät osapuolet.

Kaupunginjohtajan antamissa antolainojen ja takausten valmisteluohjeissa määritellään riskienhallintaan liittyvät vakuuskäytännöt. Vakuus otetaan tapauskohtaisesti harkiten.

4.6

Taseriskien tunnistaminen

Rahoitusjohtaja päättää riskien seurantaan liittyvien raporttien sisällöstä.

Talous- ja suunnittelukeskuksen tasehallintaryhmä seuraa kaupungin riskiprofiilissa tapahtuneita muutoksia ja tekee esitykset mahdollisista tavoitteiden muutoksista. Kaupunginjohtaja vahvistaa tarvittaessa maksuvalmius-, rahoitus-, korko- ja hintariskien hallintaan ja rajoittamiseen liittyviä hälytysrajoja ja limiittejä jotka koskevat riskien määrää, aikatekijää ja tulosvaikutusta.

5

Tasehallinnan organisointi

Kaupunginvaltuusto päättää kokonaisrahoituksesta hyväksyessään talousarvion ja taloussuunnitelman sekä hyväksyy rahastojen säännöt.

Kaupunginhallitus päättää tasehallinnan yleisistä periaatteista ja antaa sijoitustoimintaa koskevat yleiset ohjeet.

Postiosoite	Käyntiosoite	Puhelin	Faksi	Tilinro	Y-tunnus
PL 20 00099 HELSINGIN KAUPUNKI talousjasuunnittelukeskus@hel.fi	Pohjoisesplanadi 11-13 Helsinki 17 http://www.hel.fi/taske	+358 9 310 2505	+358 9 310 36204	800012-62637	0201256-6 Alv.nro FI02012566

14.11.2011

Kaupunginjohtaja antaa antolainauksen ja takausasioiden sekä kassavarojen sijoittamista koskevat ohjeet ja päättää lisäksi kaupungin lainanotosta valtuuksiensa puitteissa. Lisäksi kaupunginjohtaja voi tarvittaessa asettaa tasehallinnan kokonais- ja toimintokohtaisia tavoitteita sekä hälytysrajoja ja limiittejä. Energialiiketoiminnassa noudatetaan markkinoilla vakiintuneita käytäntöjä.

Rahoitusjohtaja vastaa tasehallinnan toteuttamisesta kaupungin strategian sekä toimintaperiaatteiden ja -ohjeiden puitteissa sekä päättää tasehallinnan organisaatiosta ja toteuttamisesta talous- ja suunnittelukeskuksessa.

Tasehallintaryhmä on talous- ja suunnittelukeskuksen sisäinen operatiivinen ryhmä, jonka tehtävänä on valmistella tasehallintaan liittyvät asiat sekä analysoida rahoitustoiminnan riskejä ja raportoida sekä osaltaan valvoa tasehallinnan toteutumista ja tehdä esitykset tasehallinnan kehittämiseksi.

Rahoitusjohtaja päättää tasehallintaryhmän kokoonpanosta. Tasehallintaryhmä tekee kuukausikohtaisen analyysin kaupungin riskiprofiilissa tapahtuneista muutoksista ja esittää tarvittaessa muutoksia voimassa oleviin tavoitteisiin. Tasehallintaryhmänkokouksista pidetään pöytäkirjaa, josta ilmenee tehtyjen päätösten sisältö, asetetut tavoitteet ja niiden perustelut. Pöytäkirja toimittetaan sisäiselle tarkastukselle tiedoksi.

6

Tasehallinnan raportointi

Tasehallintaa varten vahvistetaan vakioidut peruseraportit ja ohjeistetaan niiden tuottaminen ja käsittely. Rahoitusjohtaja päättää vakioraportoinnin sisällön.

Raportointi kohdistuu pääosin ottolainauksen ja sijoitustoiminnan sisältämiin taseriskeihin, joiden sisältöön voidaan haluttaessa vaikuttaa. Raportointi tapahtuu kaupunginhallitukselle neljännesvuosittain, talouden ja toiminnan seurantaraportoinnin yhteydessä.

Tasehallintaraportteihin tarvittavien tietojen tuottamisesta vastaavat asianomaisista toiminnoista vastaavat yksiköt. Tasehallintaraporttien laatimisesta vastaa tasehallintaryhmän sihteeri.

Tasehallinnan asioista ylläpidetään tasehallintamanuaalia, joka sisältää voimassa olevat määräykset, ohjeet, kuvaukset, strategiat ja toimintaperiaatteet, tavoitteet sekä ajankohtaiset raportit ja riski- sekä tulosanalyysit.

Tasehallintaryhmä seuraa kaupungin riskiprofiilissa tapahtuneita muutoksia ja tekee esitykset mahdollisista tavoitteiden muutoksista.

Tytäryhteisöt raportoivat säännöllisesti toiminnan ja talouden kehitymisestä talous- ja suunnittelukeskukselle.

Postiosoite	Käyntiosoite	Puhelin	Faksi	Tilinro	Y-tunnus
PL 20 00099 HELSINGIN KAUPUNKI talousjasuunnittelukeskus@hel.fi	Pohjoisesplanadi 11-13 Helsinki 17 http://www.hel.fi/taske	+358 9 310 2505	+358 9 310 36204	800012-62637	0201256-6 Alv.nro FI02012566

14.11.2011

B. TASEHALLINNAN PERIAATTEET TYTÄRYHTEISÖISSÄ

1

Tasehallinnan ja taseriskien määrittely

Tasehallinnalla tarkoitetaan rahoituksellisten tase-erien hallintaan liittyvää kokonaisuutta, jossa tarkastelun kohteena ovat erilaiset tytäryhteisön rahoitukselliset taseriskit ja niiden vaikutus yhteisön tuloihin, menoihin sekä toimintaan.

Taseriskit jakaantuvat viiteen pääkokonaisuuteen:

1) Maksuvalmiusriski

Yhteisö ei kykene hoitamaan maksujaan ajallaan.

2) Rahoitusriski

Yhteisö ei pysty olleenkaan tai haluamallaan tavalla saamaan tarvitsemaansa uutta rahoitusta tai uudistamaan erääntyvää velkaansa rahan pääomamarkkinoilta.

3) Korkoriski

Korkojen muutos pienentää yhteisön korkotuloja tai lisää korkomenoja. Korkoriskin alaisia toimintoja ovat sijoitukset, antolainaus ja ottolainaus sekä kassavirtaan sisältyvät ali- ja ylijäämät.

4) Hintariski

Omaisuuksien, kuten esimerkiksi osakkeiden, asuntojen, rakennusten, kiinteistöjen arvon laskemisesta aiheutuva menetyksen riski. Valuuttavelkaan tai saamiseen liittyvä valuuttakurssiriski on myös hintariski.

5) Luottoriski

Korkosijoitukseen ja antolainaukseen liittyy riski, ettei velallinen kykene maksamaan korkoa tai pääomaa sovittujen ehtojen mukaisesti takaisin. Sijoitustoimintaan liittyvä selvitysrishti tarkoittaa sitä, että vastapuoli ei kykene suorittamaan velvoitteistaan maksujen sekä toimitusten yhteydessä.

Toimintaan liittyvät erilaiset inhimilliset riskit on myös huomioitava prosesseissa ja toimintoja organisoitaessa. Kutakin riskeistä tarkastellaan erikseen. Toisaalta riskit ovat keskenään niin toisiinsa sidoksissa, että toimenpiteet jonkin riskin suhteen vaikuttavat myös muiden riskien sisältöön.

14.11.2011

2

Yleiset periaatteet

Lähtökohtana on, että tytäryhteisöt noudattavat pääpiirteittäin samoja tasehallinnan periaatteita kuin kaupunkikin jäljempänä kuvatun mukaisesti. Tämä tarkoittaa että tytäryhteisöjen tulee noudattaa taseriskien suhteen matalaa riskiprofiilia. Riskienhallinnan pääpaino on riskeihin liittyvien menetysten ja tappiovaaran välttämässä ja vähentämisessä. Riskien ottamista pyritään välttämään ja olemassa olevia riskejä pyritään kattamaan, kun se on mahdollista ja järkevää.

Maksuvalmiussuunnittelun avulla sekä toimintaan että rahoitustapahtumiin liittyvät tulovirrat pyritään kohdentamaan tytäryhteisön keskeisiin kassastamaksuihin (kohdentamisperiaate).

Jos riskiä ei voida kohdistaa toiminnasta aiheutuvaan perustilanteeseen tai saatava- ja velkaeriä ei voida riskiprofiilien suhteen sovittaa yhteen, riskejä pyritään hajauttamaan (hajauttamisperiaate).

Saamisten ja velkojen ehtoja (korkoperusteet, koronmuutosajankohdat ja juoksuajat) pyritään sovittamaan yhteen siten, että taseen saamis- ja velkapuolten eriin liittyvät taseriskit kumoavat toisiaan (matching -periaate).

Rahoitustoiminnassa ei tule ottaa aktiivisesti riskejä tuottojen lisäämiseksi tai menojen pienentämiseksi. Kauppaa raha-, pääoma-, valuutta- tai johdannaistuotteilla ei tule käydä tuloksenteo-tarkoituksessa, vaan toimenpiteiden taustalla on aina oltava tytäryhteisön toiminnasta aiheutu-neet tai aiheutuvat kassavirrat ja riskiasemat, joiden sisältöön ja määrään toimenpiteillä vaikutetaan ennalta asetettujen tavoitteiden aikaansaamiseksi.

Taseriskien hallinnassa johdannaisten käyttö on sallittua silloin, kun niiden avulla poistetaan riski tai sitä pienennetään taikka kun riskiprofiilia halutaan muuttaa toisenlaiseksi riskin määrää lisäämättä. Jokaisen johdannaissopimuksen osalta kirjataan johdannaissopimuksen tekemisen perusteet ja tavoitteet sekä se riskiasema, johon johdannaissopimus liittyy.

Tytäryhteisöt eivät pyri aktiivisesti markkinanäkemyistä ottamalla lisäämään korkotuottoja tai vähentämään korkomenoja.

3

Konsernipankki

Konsernipankkitoiminnalla tarkoitetaan kaupungin konsernilaajuisesti kilpailuttamien pankkipalveluiden (konsernitili) ja vakuutuspalveluiden sekä lisäksi talous- ja suunnittelukeskuksen järjestämien rahoituspalveluiden (määräaikaistalletukset, laina- ja takausasiat sekä neuvonta) muodostamaa kokonaisuutta. Toiminnan tavoitteena on saavuttaa mittakaavaetuja palvelujen kilpailutuksissa sekä yhdenmukaistaa konsernin rahoitustoimintoja kustannustehokkaaksi ja toimivaksi kokonaisuudeksi.

Postiosoite	Käyntiosoite	Puhelin	Faksi	Tilinro	Y-tunnus
PL 20 00099 HELSINGIN KAUPUNKI talousjasuunnittelukeskus@hel.fi	Pohjoisesplanadi 11-13 Helsinki 17 http://www.hel.fi/taske	+358 9 310 2505	+358 9 310 36204	800012-62637	0201256-6 Alv.nro FI02012566

14.11.2011

Kaupungin ja tytäryhteisöjen käytössä on konsernitili. Tytäryhteisöt vastaavat itse oman alatilinsä käytöstä ja varojen riittävydestä. Rahoitusjohtajan päätöksellä tilille voidaan avata limiitti. Tytäryhteisöt voivat myös tehdä määräaikaissijoituksia konsernipankkiin. Tytäryhteisöt seuraavat oman maksuvalmiutensa kehittymistä maksuvalmiusennusteiden avulla. Rahoitusjohtaja päättää konsernipankin veloittamista ja hyvittämistä koroista.

Korkotulojen kertymisen kannalta olennaisia kassavaroja, joita tytäryhteisö ei maksuvalmiussuunnittelunsa antaman tiedon perusteella tarvitse lähikuukausina, tulee kaupunkikonsernin kokonaisriskienhallinnan näkökulmasta tallettaa määräaikaaisesti kaupunki vastapuolena. Määräaikaistalletukset tehdään kaupungin keskuskaassa, jonka toiminnasta vastaa talous- ja suunnittelukeskuksen varainhallinta.

4

Sijoitustoiminnan periaatteet

Sijoitustoiminnalla tarkoitetaan kassassa olevien tytäryhteisön varojen sijoittamista raha- ja pääomamarkkinoilla korkoa tuottaviin saamisiin. Tytäryhteisön sijoitustoiminnan peruslähtökohdaksi on luotto-, maksuvalmius-, rahoitus-, korko- ja valuuttariskien välttäminen tai minimointi. Tytäryhteisö ei ota hintariskiä sijoittamalla esim. osakemarkkinoille. Sijoitusten on oltava joko purettavissa kesken juoksuajan taikka jälkimarkkinakelpoisia (ts. realisoitavissa tarvittaessa jo ennen eräpäivää) yllättävien kassatarpeiden kattamiseksi.

Sijoittamisessa noudatetaan kohdentamisen periaatetta. Kassassa oleville varoille määritellään rahan kohde silloin kun se on mahdollista ja järkevää. Rahan kohteen perusteella vahvistetaan sijoitustarve määrän, ajan, korkoperusteen ja sijoituksen likviditeetin suhteen. Kohdentamattomien varojen osalta sijoituksia tehtäessä hajautetaan sijoitusten juoksuaikoja, sijoitusinstrumentteja ja velallisia. Sijoitusten erääntyvä kassavirta suunnitellaan kuitenkin ensisijaisesti kassatarpeiden mukaisesti.

Korkotason muutokset vaikuttavat tehtävien sijoitusten korkotuottoon ja sijoitukset tuottavat sijoitushetken korkotason mukaisesti. Sijoitusten juoksuaika määrittyy ensisijaisesti rahan käyttötarpeiden mukaisen kohdentamisperiaatteen ja maksuvalmiussuunnittelun perusteella. Kassavarojen sijoitukset tehdään toissijaisesti hajauttamisperiaatteen mukaisesti enintään kahden toista (12) kuukauden jaksoissa.

Tytäryhteisön hallituksen tulee vahvistaa tytäryhteisössä noudatettavat sijoitustoiminnan periaatteet ja riskiprofiilit. Sijoitussalkulle voidaan tarvittaessa asettaa erilaisia lyhytaikaisia tavoitteita, jotka koskevat esim. kassavarojen kohdentamista, tulostavoitteita, sijoitusten likviditeettiä, keskimääräisiä juoksuaikoja taikka hajauttamisen periaatteita.

Sijoitustoiminnassa noudatetaan myös seuraavia periaatteita:

- Valuuttamääräiset sijoitukset: Tytäryhteisö ei ota tuottomielessä valuuttariskiä. Valuuttamääräinen sijoitus voidaan tehdä vain valuuttariskin kattamiseksi, jolloin tytäryhteisöllä on

Postiosoite	Käyntiosoite	Puhelin	Faksi	Tilinro	Y-tunnus
PL 20 00099 HELSINGIN KAUPUNKI talousjasuunnittelukeskus@hel.fi	Pohjoisesplanadi 11-13 Helsinki 17 http://www.hel.fi/taske	+358 9 310 2505	+358 9 310 36204	800012-62637	0201256-6 Alv.nro FI02012566

14.11.2011

osoitettavissa sijoitusta vastaan valuuttamääräinen velka (esim. pääoma tai koronmaksu tai muu valuuttamääräinen velka mm. hankintojen yhteydessä).

- Lyhytaikainen velka: Lyhytaikaista luottoa sen eri muodoissa voidaan, silloin kun se on toiminnallisesti perusteltua, käyttää, kun katetaan kassavirrassa olevaa lyhytaikaista alijäämää tai kun sijoituksia ei ole taloudellisesti mielekästä myydä tai purkaa kesken juoksujan.
- Johdannaisten käyttö: Johdannaissopimuksia voidaan tasehallinnan näkökulmasta käyttää olemassa olevien tai vahvistettujen suunnitelmien mukaisten kassavirtojen riskiprofiilin muuttamiseen tai niiden sisältämien korko- ja valuuttariskien poistamiseen. Kaupankäynti johdannaissopimuksilla ilman toiminnallista kassavirtaperustetta pelkän tuloksen tekemisen tarkoituksessa on kiellettyä. Johdannaissopimuksen käyttöön liitetään aina kirjallisesti määritellyt käytön perustelut ja tavoitteet.

5

Ottolainauksen periaatteet

Tytäryhteisö määrittelee itse ottolainaustarpeensa rahan käytön perusteella. Tytäryhteisön hallitus päättää lainanotosta. Lainanotosta on neuvoteltava talous- ja suunnittelukeskuksen kanssa. Merkittävään lainanottoon on haettava konserniohjeiden mukaisesti konsernijohdon ennakosuostumus. Myös leasingrahoitusta voidaan käyttää investointien rahoittamiseen, silloin kun sen käyttö on rahoitusmuotona perusteltu.

Ottolainaus tapahtuu kulloinkin vallitsevan korkotason mukaisesti. Ottolainauksen korkoperusteet määritellään ensisijaisesti luomalla mahdollisuuksien mukaan velkojen ja saamisten korkoperusteista keskenään tasapainoisia kokonaisuuksia ja toissijaisesti hajauttamalla ottolainauksen korkoperusteita. Ottolainauksen korkoperusteita harkittaessa otetaan uusien luottojen osalta huomioon myös hankittavien varojen käyttötarkoitus. Jälleenrahoitusriskiä hallitaan taloussuunnittelun lisäksi hajauttamalla ottolainauksen lainaperiodeja ja välttämällä lainasalkkuun liittyvien jälleenrahoitustarpeiden liiallista keskittymistä yksittäiselle kalenterivuodelle tai muutoin liian lyhyelle aikavälille.

Ottolainauksen osalta otetaan ensisijaisesti huomioon taseriskien kokonaistilanne ja sen puitteissa noudatetaan mahdollisuuksien mukaan kohdentamisen periaatetta. Kokonaistilanteen ja rahan käytön perusteella vahvistetaan ottolainauksen määrään, juoksuaikaan, lyhenysohjelmaan, korkoperusteeseen, valuuttaan ja ennenaikaisen takaisinmaksuun liittyvät tarpeet. Toissijaisesti tytäryhteisö noudattaa hajauttamisen periaatetta. Ottolainaukseen liittyviä taseriskejä seurataan omana kokonaisuutenaan sekä saamisten (sijoitukset ja antolainaus) ja velkojen muodostaman kokonaisuuden yhteydessä.

Johdannaissopimuksia voidaan ottolainauksen yhteydessä käyttää, jos niiden avulla tytäryhteisö pystyy riskejä lisäämättä pienentämään ottolainauksen kustannuksia. Ne voivat olla tarpeen myös esim. korkoperusteiden hajauttamiseksi tai lainasalkun suojaamiseksi. Johdannaissopimuksen käyttöön liitetään aina kirjallisesti määritellyt käytön perustelut ja tavoitteet. Tytäryhteisö

Postiosoite	Käyntiosoite	Puhelin	Faksi	Tilinro	Y-tunnus
PL 20 00099 HELSINGIN KAUPUNKI talousjasuunnittelukeskus@hel.fi	Pohjoisesplanadi 11-13 Helsinki 17 http://www.hel.fi/taske	+358 9 310 2505	+358 9 310 36204	800012-62637	0201256-6 Alv.nro FI02012566

14.11.2011

sön hallitus vahvistaa tarvittaessa johdannaissopimusten käyttöön liittyvät tarkemmat toiminta-ohjeet, tavoitteet, rajoitukset sekä raportoinnin.

6

Antolainaus ja takaukset

Antolainauksen tapahtumat kuuluvat osana kokonaisvaltaisen tasehallinnan ja taseriskien valvonnan piiriin.

Lainojen myöntäminen voi poikkeustapauksessa tulla kyseeseen, kun lainansaajana on tytäryhteisön omaan alakonserniin kuuluva yhteisö, taikka omaa toimintaa korvaavia tahi täydentäviä palveluja tuottava yksityinen tai kaupungin suorassa määräysvallassa toimiva yhteisö.

Lainan ehdoista päättää tytäryhtiössä yhtiökokous ja säätiössä hallitus. Myönnettävien lainojen lainaehdojen tulee olla markkinaehtoisia.

Takausten myöntämisestä päättää tytäryhteisössä yhtiökokous ja säätiössä hallitus.

Sekä lainojen myöntäminen ja takauksien tai muiden yhteisöä sitovien merkittävien rahavelvoitteiden antaminen taikka näiden ehtojen muuttaminen edellyttää konsernijohdon ennakkosuostumuksen.

7

Taseriskien tunnistaminen ja raportointi

Tytäryhteisön hallitus ja toimitusjohtaja vastaavat yhdessä taseriskien hallinnasta.

Tytäryhteisön hallitus seuraa taseriskien riskiprofiilissa tapahtuneita muutoksia ja päättää mahdollisista tavoitteiden muutoksista. Hallitus vahvistaa tarvittaessa maksuvalmius-, rahoitus- ja korkoriskien hallintaan ja rajoittamiseen liittyvät hälytysrajat ja limiitit, jotka koskevat riskien määrää, aikatekijää ja tulosvaikutusta.

Tytäryhteisön hallitus päättää rahoitustoiminnan taseriskien seurantaan liittyvästä raportoinnista. Raportoinnista vastaa tytäryhteisön toimitusjohtaja. Raportointi kohdistuu pääosin ottolainauksen (sisältäen leasing-vastuut) ja sijoitustoiminnan taseriskeihin, joiden sisältöön voidaan haluttaessa vaikuttaa. Raportointi tapahtuu neljännesvuosittain.

Tytäryhteisöt, joiden taseen loppusumma on yli 50 miljoonaa euroa, ylläpitävät tasehallintamanuaalia, joka sisältää tasehallintaan liittyvät voimassa olevat ohjeet, toimintaperiaatteet ja tavoitteet sekä tuottaa hallitukselleen määräajoin ajankohtaiset tasehallinnan kannalta tarvittavat raportit ja riski- sekä tulosanalyysit.

Tytäryhteisöt raportoivat säännöllisesti taseriskeistään ja niissä tapahtuvista muutoksista konserniohjeiden mukaisesti talous- ja suunnittelukeskukselle.

Postiosoite	Käyntiosoite	Puhelin	Faksi	Tilinro	Y-tunnus
PL 20 00099 HELSINGIN KAUPUNKI talousjasuunnittelukeskus@hel.fi	Pohjoisesplanadi 11-13 Helsinki 17 http://www.hel.fi/taske	+358 9 310 2505	+358 9 310 36204	800012-62637	0201256-6 Alv.nro FI02012566